

Beleidsnota Zuid-Molukkers
(1978)

Aan Zijne Excellentie de Minister
van Binnenlandse Zaken,
Schedeldeekshaven 200,
's-GRAVENHAGE

CX. 1364.694

8 februari 1978

Molukse notities

Hierbij moge ik Uwe Excellentie wederom een rapport aanbieden
betreffende een Molukse aangelegenheid, naar de inhoud waarvan
ik mij verwijzing veroorloof.

Het Hoofd van de Dienst

Mr. P. de Haan

MOLUKSE NOTITIES

I.

I.1.

Reacties en activiteiten rond de Molukkennota

Algemeen

In de afgelopen week is de nota van de Nederlandse regering over de problematiek van de Molukse minderheid in Nederland binnen deze Molukse samenleving onderwerp geweest van diepgaande studie en intern beraad. Afgezien van enkele voorlopige indrukken zijn er nog nauwelijks reacties gegeven door de officiële Molukse organen die echter op korte termijn met hun standpunten zullen komen.

II.

II.1.

Eerste kritische geluiden over de Molukkennota

- Kort nadat de Molukkennota op 26 januari 1978 door de minister van Binnenlandse Zaken openbaar was gemaakt, werden enkele voorlopige reacties vernomen. Het betrof hier onder meer de indrukken van de heren MANTOUW en MUAL, respectievelijk vice-voorzitter van de Cie. KÖBBEN en hoofdbestuurslid van de Badan Persatuan. Beiden onthielden zich van critiek op het inhoudelijke van de nota en beperkten zich tot kritische opmerkingen over de procedure volgens welke de nota tot stand was gekomen (MUAL) en de mening, dat de nota aan duidelijkheid niets te wensen overliet (MANTOUW).

II.2.

- Een tweede categorie waarvan enige reacties werden vernomen betrof de groep zogenaamde "semi-intellectuelen". Vernomen werd, dat enkele van tot deze groep behorende Molukkers als mening gaven, dat de Molukkennota in feite geen nieuws bevat dan dat nu "zwart op wit" is neergelegd het beleid dat al 27 jaar lang door de Nederlandse regering wordt gevolgd. Wel is men daarbij van mening, dat de - goede - sociale en maatschappelijke voorzieningen

in relatie tot de negatieve politieke aspecten overkomen als "pleister op de wonde".

- II.3. - Een derde categorie waarvan enige reactie werd ontvangen is de groep van radicalen uit de noordelijke bolwerken van Assen en Bovensmilde, waar de Molukkennota bepaald niet gunstig is ontvangen.

NOOT: In het bijzonder voor de radicale jonge Molukkers in de "terreurwijken" van Assen en Bovensmilde geldt, dat zij èn door het negatief uitvallen van de Molukkennota èn door het feit, dat hun eigen leiders met de "vijand" in contact treden (oriëntatiereis MANTOUW c.s.) in grote verwarring verkeren.

- II.4. Voor het overige werd in bredere Molukse kring critiek geuit aan het adres van de Nederlandse regering vanwege het feit, dat de regering met het openbaarmaken van de Molukkennota niet had gewacht op het resultaat van het historisch onderzoek gepleegd door de Commissie KÖBBEN.
- Nu dit niet is gebeurd heeft men in Molukse kringen uitgelaten, dat het historisch overzicht, zoals dat is neergelegd in de Molukkennota, in ieder geval getoetst dient te worden aan de resultaten van het rapport van de Commissie KÖBBEN.
- Een tweede grief die gehoord werd, betrof het feit, dat uit berichten in de pers was gebleken, dat de Indonesische ambassade van tevoren over de inhoud van de Molukkennota

op de hoogte was gebracht. Ir. MANUSAMA zou hierover hebben uitgelaten, dat mocht het inderdaad zo zijn, dat de Indonesische ambassade voor de publicatiedatum op de hoogte zou zijn gebracht over de inhoud van de Molukkennota hij hiertegen zou protesteren.

III.1.

Tegennota van het "kabinet MANUSAMA"

Ir. MANUSAMA is voornemens op donderdag 9 februari 1978 te circa 16.30 uur in de Molukse woonwijk "Oostgaarde" te Capelle a/d IJssel een persconferentie te beleggen tijdens welke hij zijn "tegennota" aan de pers bekend wil maken.

NOOT: Vernomen werd, dat de tegennota circa 55 bladzijden zal bevatten en dat er 2000 exemplaren gedrukt zullen worden. Vóór de persconferentie zullen de Nederlandse regering, de Tweede Kamer en de pers hiervan reeds een aantal exemplaren ontvangen.

III.2.

Over de tegennota, die tot stand is gekomen tijdens beraad van zijn "kabinet" op zondag 29 januari 1978, werden de volgende kernpunten bekend:

- a. Het "kabinet" van Ir. MANUSAMA acht het standpunt van de Nederlandse regering ten opzichte van de R.M.S.-proclamatie, die niet door de Nederlandse regering wordt erkend, als onjuist en ongehoord;
- b. Met betrekking tot het zelfbeschikkingsrecht, dat door de Nederlandse regering niet wordt erkend, wijst het "kabinet" erop, dat zij dat standpunt ongegrond en onjuist acht;
- c. Het "kabinet" protesteert tegen de oriëntatiereizen naar Indonesië die worden georganiseerd door de Nederlandse regering;
- d. Ook met de overige in de Molukkennota genoemde punten verklaart het "kabinet" het niet eens te zijn.

Ds. METIARY, voorzitter van de Badan Persatuan, over de tegennota geïnformeerd door Ir. MANUSAMA, verklaarde, dat

hij het volledig met de strekking van de tegennota eens is. Tegenover Ds. METIARY gaf ir. MANUSAMA voorts nog als eindconclusie, dat aan geen der in de Molukkennota genoemde onderwerpen medewerking moet worden verleend.

IV.1.

Activiteiten van de Badan Persatuan

Op donderdag, 2 februari 1978 heeft het hoofdbestuur van de Badan Persatuan vergaderd over de Molukkennota. Over de inhoud van deze vergadering is het volgende bekend geworden.

Drs. MUAL, hoofdbestuurslid van de Badan Persatuan, tevens voorzitter van het Molukse Inspraakorgaan bracht het standpunt van het Inspraakorgaan over de Molukkennota naar voren. Dat hield in, dat het Inspraakorgaan teleurgesteld is over de nota die naar haar mening geen nieuws biedt. Hoewel sprake is van een groot aantal maatregelen met betrekking tot het behoud van de eigen identiteit, vindt het Inspraakorgaan de Molukkennota toch gesteld in de sfeer van "aanpassen".

De Badan Persatuan is het met de stellingname van het Inspraakorgaan volledig eens en acht de ontkenning van de rechtmatigheid van het zelfbeschikkingsrecht volkomen misplaatst.

IV.2.

Tijdens de vergadering kwam de Badan Persatuan vervolgens tot de volgende standpunten:

- a. Er zal naar gestreefd moeten worden om met een gezamenlijke Molukse tegennota te komen.
- b. Hiertoe zal een brochure moeten worden samengesteld waarin de volgende paragrafen zullen worden opgenomen:
 - Er zal een reactie gevraagd worden aan de Bond van ex-KNIL militairen.
 - Het Inspraakorgaan is ingesteld op basis van een beschikking in afwachting van de werkelijke regeling op grond van artikel 37 van de grondwet. In de Molukkennota doet de heer WIEGEL voorkomen, alsof de

Nederlandse regering een regeling aanbiedt op grond van dit artikel. De Badan Persatuan nu wenst een duidelijke uitspraak, dat de Nederlandse regering zich vergist heeft en dat het de Molukkers zijn geweest die een en ander gevraagd hebben. Bovendien wil men, dat de betreffende regeling nu gehonoreerd zal worden op basis van de Molukkennota.

- Het politieke standpunt zal worden verdedigd aan de hand van:

1. Zeven rechtelijke uitspraken. *1)
2. Het citaat van de voormalige minister van Buitenlandse Zaken, de heer LUNS. *2)
3. De uitleg van een aantal prominente Nederlandse juristen voor wat betreft artikel 2 van de Ronde Tafel Conferentie. *3)

c. Het Inspraakorgaan zal vervolgens op 8 februari 1978 bijeenkomen voor een nadere bestudering.

d. De definitieve brochure zal vervolgens verspreid worden onder onder meer:

- de Molukse jongerenorganisatie - Pemuda Masjarakat,
- het Moluks Politiek Forum - Perumbuk Politiek,
- de eenheidsorganisatie van Molukse jongeren - Susunan Pusat Pemuda,
- de hoofden van de drie Molukse districten in Nederland - de dearah-hoofden.

e. Tenslotte zal de Badan Persatuan aan Ir. MANUSAMA verzoeken een commissie samen te stellen die uiterlijk op 18 februari met vertegenwoordigers van alle Molukse groeperingen bijeen dient te komen om een gezamenlijke tegennota te formuleren.

- *1) Naar aangenomen wordt doelt de Badan Persatuan hier onder meer op uitspraken van de Arrondissementsrechtbank (2 november 1950) en het Gerechtshof (8 februari 1951) van Amsterdam, die de proclamatie van de R.M.S. rechtmatig verklaarden.
- *2) Op 28 november 1956 hield de heer LUNS een rede voor de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. In een aan de pers verstrekte tekst van zijn rede - check upon delivery - stond opgenomen de door de heer LUNS niet uitgesproken zinsnede, "dat Indonesië het zelfbeschikkingsrecht van de Molukkers gewapenderhand heeft onderdrukt".
- *3) In de Molukkennota opgenomen op blz. 75.

februari 1978

1.3 / 4.62

Regeringsnota Molukkers: „oude wijn in oude zakken”

(GK) De Nederlandse regering erkent het recht van de Zuidmolukkers om binnen de grenzen van de rechtsorde op te komen voor hun politieke idealen. Nederland respecteert die idealen, maar "kan en mag, om juridische, historische en feitelijke redenen, zowel in de internationale als in de nationale sfeer, het staatkundig streven naar een onafhankelijke of in vergaande mate autonome Republiek der Zuid-Molukken niet erkennen, laat staan steunen".

Aldus de belangrijkste conclusie van de lang verwachte regeringsnota getiteld „De problematiek van de Molukse minderheid in Nederland”, die op 26 januari j.l. openbaar werd en waarover de Tweede Kamer binnenkort zal gaan discussiëren. De nota – „een puik stuk” in het altijd eigenaardige taalgebruik van de minister-president – mag dan een teleurstelling zijn voor wie er nog iets van had verwacht, het stuk bevat echter in geen enkel opzicht nieuwe feiten, die de conclusies van de regering staven. Met andere woorden: de regering heeft niet eens de moeite genomen om nieuwe argumenten te verzinnen bij oude standpunten! Voor de stelling, dat de proclamatie van de RMS op 25 april 1950 „in strijd was met de RTC-akkoorden”, wordt eenvoudig verwezen naar art. 2 van de RTC-overgangsovereenkomst. Het zelfbeschikkingsrecht zou volgens dit artikel slechts zijn voorbehouden aan deelstaten. De „daerah” (=gewest) Zuid-Molukken had daarom eerst de procedure in gang moeten zetten om de status van deelstaat te verwerven alvorens volgens een tweede procedure zich los te maken uit het Indonesische staatsverband en een onafhankelijke staat te worden. In de nota natuurlijk geen letter over het feit, dat de voorstanders van een eenheidsstaat door hun onrechtmatige liquidatie van de deelstaat Oost-Indonesië alle bovengenoemde procedures onmogelijk hadden gemaakt. Ook wordt met geen woord ingegaan op de verschillende rechterlijke uitspraken ten gunste van de RMS¹⁾ en op b.v. de argumentatie van de Nederlandse Vereniging voor Internationaal Recht, die op 24 juni 1950 tot de conclusie kwam, „dat de Republiek Zuid-Molukken terecht de onafhankelijkheid heeft uitgeroepen en gerechtigd is die onafhankelijkheid tegenover iedereen te handhaven, terwijl de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië en het Koninkrijk der Nederlanden verplicht zijn tot erkenning van de bevoegdheid van de Republiek Zuid-Molukken om in volle vrij-

Detailpunten versluieren realiteit

heid te onderhandelen omtrent haar speciale verhouding tot die beide staten”.²⁾

Illustratief

Illustratief voor de gemakkelijke wijze waarop de Nederlandse regering zich in deze nota tracht te onttrekken aan haar juridische verantwoordelijkheid o.v.d.

Vice-minister-president H. Wiegel.

Zuidmolukkers is het zondermeer van de tafel vegen van het feit, dat de Zuid-Molukken op 11 maart 1947 voorlopig en voorwaardelijk waren toegetreden tot de deelstaat Oost-Indonesië. Deze voorbehouden – „wat daarvan verder ook zij” – doen volgens de nota niet ter zake voor de vraag of de proclamatie van de RMS in overeenstemming was met de RTC-akkoorden. „Door uittreding uit de deelstaat Oost-Indonesië verwierf de daerah Zuid-Molukken toch niet de status van deelstaat in de zin van art. 2 van de Overgangsovereenkomst.” Zo simpel ligt dat volgens de regering!

Het enige opmerkelijke punt in het hele verhaal over de juridische aanspraken van de Zuidmolukkers (2 pagina's op een totaal van maar liefst 132!) is de erkenning, dat de omvorming van de federale Republiek der Verenigde Staten van Indonesië tot de eenheidsstaat „Republiek Indonesia” in strijd was met de RTC-akkoorden. Schiep dat verplichtingen voor Nederland? Natuurlijk niet! In de eerste plaats ging het hier om een wijziging in de interne structuur van een soevereine staat (sic). Bovendien gaf art. 2 van de Overgangsovereenkomst alleen aan de UNCI³⁾ bepaalde bevoegdheden. Heeft Nederland toen die UNCI aangesproken op haar verantwoordelijkheid ten aanzien van de veranderingen in de staatsstructuur van Indonesië? Nee, want de Overgangsovereenkomst was gesloten tussen Nederland en Indonesië en de Nederlandse regering kon derhalve slechts Indonesië aanspreken, wat zich daar echter meer weinig van hoefde aan te trekken omdat niet Nederland, maar alleen de UNCI bevoegdheden bezat, etc. Om duizelig te worden van zoveel gedraai!

Omdat de proclamatie van de RMS dus juridisch niet deugde, heeft Nederland zich in 1950 beperkt tot het aanbieden van „goede diensten” en het bevorderen van bemiddelingspogingen door de UNCI. „Beperkt tot”? En wie heeft dan aan Indonesië al die

Minister H. Wiegelt tijdens de persconferentie

wapens, vliegtuigen en schepen geleverd. Armee de Zuid-Molukken in 1950 werden aangevallen? Ook daarover in de nota geen woord!

Resoluties

Beroept de nota voor het niet-erkennen van de rechtmatigheid van de RMS-proclamatie zich op de RTC-overgangsovereenkomst, voor het niet-erkennen van het zelfbeschikkingsrecht voor de Zuid-Molukken wordt verwezen naar een tweetal VN-resoluties⁴). Daarin wordt de territoriale onschendbaarheid van staten – niet-koloniën – benadrukt. Een heel gemene vraag zou natuurlijk zijn welke consequenties de Nederlandse regering dan wel uit beide hoog aangeprezen resoluties trekt t.a.v. bijvoorbeeld het zelfbeschikkingsrecht van het onlangs door Indonesië geannexeerde Oost-Timor. Een andere, meer in het kader van de nota passende vraag is welke gronden Nederland eigenlijk vóór de VN-resolutie

in 1960 had om het Zuidmolukse recht op zelfbeschikking niet te erkennen. De nota geeft er geen antwoord op! Daarom zou het waarachtiger hebben geklonken wanneer de regering b.v. had gesteld, dat zij – gezien de internationale situatie en de belangen in Indonesië – geen mogelijkheden ziet om iets ten gunste van het Zuidmolukse ideaal te ondernemen. Iedereen – en zeker de Nederlandse regering – weet, dat er verschillende interpretaties bestaan van juridische en historische feiten. Het had de regering gesierd dat ook te erkennen.

Pensioenen

De nota bevat – zij het op secundaire punten – ook een aantal positieve aspecten, die echter wel bedoeld zullen zijn om de bittere pil wat te vergulden. Zo zal de regering op korte termijn een wetsontwerp indienen om de pensioenen van de (nog levende) Zuidmolukse ex-KNIL-militairen te regelen. Toegegeven wordt, dat het destijds aan

deze militairen gegeven advies om hun pensioen maar in Jakarta te gaan halen „minder gelukkig” is geweest. De opmerking, dat het niet uitbetalen van die pensioenen „formeel-juridisch correct” was, is natuurlijk volstrekt overbodig. Nederland is wel het laatste land wat zich kan beroepen op een correct beleid t.a.v. zijn oud-militairen, gezien ook de aanspraken van de andere (niet-Molukse) leden van het voormalige KNIL.

„Assimilatie met behoud van eigen identiteit”

Nederland zal het recht van de Zuidmolukkers op het behoud van hun eigen identiteit respecteren, al was het natuurlijk alleen maar omdat ons land dat verplicht is ingev. art. 27 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, dat momenteel ter goedkeuring aan de Tweede Kamer is voorgelegd. En omdat

Voorzitter van het Inspraakorgaan drs. Mual (midden) werd de toegang tot de persconferentie geweigerd. Na de persconferentie stond hij in de hall van het gebouw van binnenlandse zaken de pers te woord. Rechts op de voorgrond de onlangs benoemde beleidsmedewerker van het Inspraakorgaan, de heer H. Smeets.

Nederland nu eenmaal een pluriforme samenleving is, waarbinnen – volgens de nota – de minderheden zich moeten kunnen ontplooiën, zal de eigen identiteit van de Zuidmolukkers ook bevorderd worden. Daarbij wordt o.a. gedacht aan bicultureel onderwijs en omroepfaciliteiten. Wat dit soort fraaie voornemens echter vermoedelijk waard zijn wordt op pijnlijke wijze duidelijk wanneer in hetzelfde hoofdstuk wordt gesteld, dat de regering er weinig voor voelt om de Zuidmolukse woonwijken in stand te houden. De uitbreiding van bestaande wijken of de bouw van nieuwe wordt zelfs als „niet gewenst” van de hand gewezen. De toegezegde 3.000 nieuwbouwwoningen zullen in de praktijk worden gebruikt om de spreiding van de Zuidmolukse gemeenschap fors op gang te brengen (waarom geen woningen gebouwd op de plaats van het stelselmatig verwaarloosde kamp Vught?). Het oude CAZ- of CRM-beleid, dat altijd gericht was op assimilatie, krijgt dus gewoon een nieuw kwastje verf. Voortaan noemen we het „deconcentratie” en „decategorisering”. En het repatriatiebeleid heet voortaan „oriëntatierizenbeleid”, maar dat wisten we al. De „eigen identiteit” krijgen de Zuidmolukkers erbij cadeau.

„Inspraak”

Blijft over de „Inspraak” vanouds een groot goed in dit land. Men zal er in de nota wel veel theoretische, maar helaas slechts weinig praktische opmerkingen over vinden. Zo zouden de Zuidmolukkers b.v. een „functionele commissie voor sportzaken” kunnen vormen.... Belangrijker is het voornemen van de regering om op korte termijn een wetsontwerp in te dienen tot

De pers en de beleidsnota

Uiteraard reageerde ook de vaderlandse pers op de inhoud van de Beleidsnota-Molukkers. Het was te verwachten dat de meeste kranten zich positief zouden uitlaten over deze nota. De meeste commentatoren willen nu, hoe dan ook, rust en met dat RMS-ideaal moet het volgens hen nu maar eens afgelopen zijn. De Volkskrant schreef o.m. dit:

De groei van het Molukse probleem in Nederland is mede te verklaren uit een groot gebrek aan feitelijke kennis over de gebeurtenissen die tot de komst van de Molukkers naar Nederland hebben geleid. Een aantal RMS-leiders heeft tot op de dag van vandaag een eigen versie van deze geschiedenis gehanteerd die beter bruikbaar was ten behoeve van de politieke doelstellingen die zij voor ogen hadden. Het is daarom van belang dat in de nota en in de bijlage uitvoerig wordt ingegaan op de historische ontwikkeling. Daarnaast kunnen de reizen van vooraanstaande Zuidmolukkers en van Zuidmolukse jongeren naar Indonesië verder leiden tot kennis over de huidige situatie op de Zuid-Molukken.

Een ander positief geluid dat uit de nota opklinkt is dat van de beleidsconclusies. De regering geeft er blijk van begrip te hebben voor de geïsoleerde positie waarin veel Zuidmolukse jongeren zijn geraakt. Zij kondigt maatregelen aan op het gebied van onderwijs, woningbouw en werkgelegenheid die de achterstand van deze groep op den duur moet kunnen opheffen.

De verschillende facetten die in de nota over de Zuidmolukkers worden behandeld zijn over het algemeen niet nieuw. De inhoud past ook op het beleid van vorige regeringen. Het belang van de nota is dat alle zaken nu eens in een groot verband bijeen zijn gebracht. (...)

Met het verschijnen van dit stuk is het Molukken-probleem vermoedelijk in een beslissende fase gekomen. Ongetwijfeld zullen bepaalde Molukse kringen er tegen aanvoeren dat het kabinet de politieke problemen ermee omzeilt en trachten op enigerlei wijze druk uit te oefenen om de regering tot andere gedachten te brengen. Het kabinet zal de moed moeten opbrengen om deze druk te weerstaan.

De Amersfoortse Courant toonde zich ook positief:
De beleidsnota geeft blijk van nuchterheid en vastberadenheid. Iedereen weet nu waar hij of zij aan toe is. Dat zal voor ons, aldus de heer Mantouw, vice-voorzitter van de commissie Köbben, moeten betekenen dat we onze strategie wijzigen. We zullen internationaal steun moeten zoeken voor ons streven naar onafhankelijkheid. Te vrezen valt, dat vooral onder de groep jonge Zuidmolukkers een minder positieve reactie zal optreden. Daar acht men erkenning van het recht op zelfbeschikking door de Nederlandse regering noodzakelijk en eist men verbrekking van de betrekkingen met Indonesië. Op het opheffen van de sociale problematiek gerichte maatregelen worden in deze kring doorgaans lapmiddelen genoemd. Men moet hopen dat de in de nota vastgelegde plannen voor medezeggenschap, voor voortzetting van de

instelling van een officieel Nederlands-Moluks adviescollege als bedoeld in art. 87 van de Grondwet. Niet duidelijk is daarbij de positie van het huidige Inspraakorgaan o.l.v. drs. F. Mual, dat geheel uit Zuidmolukkers bestaat, maar in sterke mate gehandicapt wordt door de koloniale lui men van het Ministerie van CRM. Uiterst vaag is de nota over vermindering van de CRM-invloed op het regeringsbeleid en de

mogelijkheden van een interdepartementale benadering van de Zuidmolukse problematiek. Kortom: ondanks veel mooie volzinnen in de nota is de inspraak van de Zuidmolukkers in geen enkel opzicht veilig gesteld. Maar zelfs dát hoeft niemand te verbazen als men bedenkt, dat bij de samenstelling van deze nota geen enkele Zuidmolukse instantie was betrokken. De Indonesische ambassade heeft natuurlijk

dialogo en meer beslissingsrecht in eigen zaken deze groep ook over de brug kan helpen, hoewel zij weer aanstoot zal nemen aan de expliciete uitspraak van de regering dat in de Zuidmolukse wijken Nederlandse politie de baas moet zijn. Een groot bezwaar kleeft aan deze beleidsnota, namelijk dat zij veel te laat is gekomen. Daardoor konden ficties uitgroeien tot idealen en leidde ongegronde frustratie tot agressie. Met name het gebaar dat de oud KNIL-leden recht krijgen op pensioen –hetgeen voor hun status van het allerhoogste belang is– had veel eerder kunnen worden gemaakt. Dat zou misschien veel ellende hebben kunnen voorkomen.

Het Nederlands Dagblad is aanmerkelijk gereserveerder. Naast de waardering die de hoofdartikelschrijver voor sommige punten uit de nota heeft, laat hij ook duidelijk zien dat in het beleid in feite geen verandering komt:

Geen enkel kabinet heeft zich ooit ingezet ten behoeve van het streven van Zuidmolukkers als dr. Soumokil en ir. Manusama. Maar daarmee is nog niet gezegd, dat het ene kabinet – in het kader van „het respecteren van het recht van Molukkers om op te komen voor hun politieke idealen” – precies gelijk handelt als het andere. Op basis van de nu ingediende nota hebben we in dit verband de indruk, dat de Zuidmolukse leiders er zelfs op achteruit zijn gegaan.

De leiders pleiten immers sinds jaar en dag voor een open politieke dialoog met de Republiek Indonesië, met het oog waarop Nederland een bemiddelende rol zou moeten vervullen. Het kabinet Biesheuvel/Schmelzer heeft hiertoe inderdaad pogingen aangewend, waarbij er zelfs van werd uitgegaan dat „de modaliteiten van zo'n dialoog door de gesprekspartners zelf zouden moeten worden vastgesteld”. Wanneer de beleidsnota van het kabinet-Van Agt echter over een „Moluks-Indonesische dialoog” spreekt, gebeurt dat steeds in het raamwerk van „terugkeer naar Indonesië van Molukkers die dat wensen”. De reizen die momenteel naar Indonesië worden georganiseerd, worden dan ook niet voor niets gezamenlijk door het ministerie van CRM en Jakarta betaald: zij dienen ertoe de Zuidmolukkers met de neus op „de realiteit” te drukken. In deze lijn ligt vervolgens ons vermoeden dat de Nederlandse regering, wanneer zij zo nadrukkelijk oproept tot een dialoog met de Zuidmolukse gemeenschap, eerder aan allerlei al dan niet gemengd samengestelde adviescommissies denkt, dan aan de politieke leiders, te weten ir. Manusama of de Badan Persatuan, het Zuidmolukse parlement. Ook dat is een bittere pil voor hen die stellen dat de huidige spanningen met de Zuidmolukkers voor een belangrijk deel worden veroorzaakt door de politieke (juridische) controversie. De regering echter gaat de problematiek vooral te lijf als vraagstuk van aanpassing aan de Nederlandse maatschappij. Wat ons betreft, wij vinden deze benadering beperkt en eenzijdig. Maar dat neemt niet weg, dat hier tevens onze waardering voor de nieuwe aanpak begint.

wél inspraak gehad, maar dat is in de nota dan ook duidelijk te merken!

- 1) Mr. L. O. A. Moll in „Rechtsgeleerd Magazijn Themis” 1977/3.
- 2) Med. NVIR nr. 29, sept. 1950
- 3) United Nations Commission for Indonesia
- 4) Resolutie Algemene Vergadering 1514-XV 14-12-60
idem 2625-XXV (24-10-70)

1.374.854

--	--

1) Zo nodig andere rubricering aangeven.

Distr.:	Bijlage(n): geen
Afschr.:	BO:

Betreft:

Reakties in de Zuidmolukse woonwijken KRIMPEN AAN DE IJSSEL en MOORDRECHT, op de op 26 januari 1978 openbaar gemaakte Regeringsnota, inzake de problematiek van de Molukse minderheid in Nederland.

Op 28 januari 1978 werd te Krimpen aan de IJssel gesproken met:

,die zichzelf als een radicaal ingestelde zuidmolukker ziet, sprak van een langzame verbetering in de betrekkingen Zuidmolukkers-Overheid in Krimpen aan de IJssel. In het nabije verleden waren deze betrekkingen zeer slecht. Deze positieve ontwikkeling was volgens deels te wijten aan het in december 1977 gereedgekomen en geopende nieuwe Stichtingsgebouw. Hierdoor is men beter in staat eigen gewoonten en gebruiken in stand te houden. Van de jongeren werden positieve reacties gehoord op de in de Regeringsnota aangekondigde voorzieningen voor Molukkers, zoals het onderwijs aan Molukse kinderen, de woningbouw tbv. Molukkers en de bestrijding van de werkloosheid onder de jonge Molukkers.

zijn lid van de tbv. genoemde Stichting gevormde jongerenwerkgroep. Ook zij toonden zich tevreden over de toezeggingen in de Regeringsnota en met name over die, met betrekking tot de bestrijding van de werkloosheid onder de jongeren. Deze werkloosheid zou in Krimpen aan de IJssel 60 a 70% bedragen en de oorzaak van een hoop narigheid zijn

Reakties, met name van de jongeren, op het standpunt van de Regering inzake het RMS-ideaal, waren nog niet gehoord. Men had de indruk, dat met name de motivatie van dit standpunt, bij hen nog onvoldoende bekend was of wordt begrepen. Helemaal gerust toonde men zich zeker niet mbt. de reacties van de jongeren. Vrij zeker lijkt, dat althans een gedeelte van de

jeugd, de zienswijze van de Regering niet zal delen.

In Moordrecht werd gesproken met:

Over de inwilliging van de pensioen-aanspraken, toonden beiden zich zeer verheugd. Bij de oudere Molukkers was deze beslissing zeer goed gevallen. Met betrekking tot het Regering standpunt inzake het RMS-ideaal, sprak men van een "politiek-tikoës" (muizenpolitiek) die werd gevoerd. Men had hier geen waardering voor en vond dat de Regering zich verschool achter mooie volzinnen en verklaringen.

Verwacht wordt, dat binnen korte tijd, in ieder geval vóór 25 april 1978 vergaderingen zullen worden gehouden, teneinde de Regeringsnota te bespreken. De initiatieven hiertoe zullen worden genomen door de Manusama-kernen in Oostgaarde en Assen.

ACD

1.374.060
datum 09 MRE 1978

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.:

78/617

d.d. 8 MRE 1978

Aan :

Betreft :

Molukkers over de Molukken-nota

Bijl.:

Op 19-1-1978 werd
het volgende vernomen:

Verschillende pro-RMS-kopstukken hebben
hun verwachting te kennen gege-
ven over de komende Zuidmolukkennota.

Ds. METIARY verwacht dat de Nederlandse regering
een wijziging zal aanbrengen in haar beleid en
vanaf heden de politieke Molukse organisaties meer
betrekken in de aanpak van de Zuidmolukse gemeen-
schap. Voortaan zal er niet meer gesproken worden
over een sociaal-maatschappelijk, maar over een
politiek probleem.

Voorts verwacht METIARY dat de "commissie van 10"
eveneens meer bij de beleidszaken zal worden be-
trokken.

was wat simpeler met zijn verwachting.
Hij gaf enkel een waarschuwing: "Permerintal
Belanda harus hati-hati" (oftewel: "de Nederlandse
regering moet voorzichtig zijn").

Tenslotte liet _____ weten, dat de
Zuidmolukse jongeren niet veel verwachten van de
Molukkennota. "Maar", aldus
"laat hij (Van AGT) in godsnaam niet zeggen dat de
RMS niet bestaat".

Ook _____ verwacht een groot protest als de Molukken-
nota tegenvalt.

ACD

1.376.504

datum 21 MRT. 1978

CO

b. _____ d. _____

C (CFO) nr.: 78/635

d.d. 20 MARCH 1978

Aan : CFB

Betreft : Molukken-nota - Bovensmilde.

Bijl. :

Op 31.1.78 werd

het volgende vernomen.

die persoonlijk niet afwijzend tegenover de Molukken-nota staat, dacht dat de reacties van Molukse zijde op deze nota nog wel bepaalde problemen zouden kunnen geven. Enerzijds van de jongere Zuidmolukkers, die hun onlustgevoelens zullen willen afreageren. Anderzijds in de eigen Molukse gemeenschap en dan vooral gericht tegen de leiders. Het leek zelfs niet onmogelijk, dat er dan een aanslag op MANUSAMA gepleegd zou kunnen worden; deze man is in Assen en Bovensmilde toch al niet zo geliefd. E.e.a. zal echter wel mede afhankelijk zijn van zijn reactie op de nota.

ACD

1.376.505

datum

21 MAART 1978

CO

b.

d.

C (CFO) nr.: 78/636

d.d.

20 MAART 1978

Aan : CFB

Betreft : Reactie op "Molukken-nota" - Bovensmilde.

Bijl. :

Op 31.1.1978 werd
nomen.

het volgende ver-

De regeringsverklaring over "De problematiek van de Molukse minderheid in Nederland" is bij de bewoners van de Molukse wijk in Bovensmilde niet zo goed gevallen.

Men is er vooral hevig over teleurgesteld, dat er in de nota t.a.v. het RMS-streven op geen enkel punt positief gereageerd is.

De andere punten waarover in de nota gesproken wordt zoals pensioenen, onderwijs, huisvesting, enz. worden afgedaan als zijnde niet relevant.

"Daar hebben we niet om gevraagd en dat hebben we ook niet nodig".

Vooralsnog wil men zich echter eerst nog buigen over deze nota om de daarin genoemde politieke aspecten m.b.t. de RMS aan een nadere bestudering te onderwerpen. Over de daarna te ondernemen stappen zal men zich dan nog moeten beraden.

Het lijkt evenwel waarschijnlijk dat hierover een nota zal worden opgesteld, die aan MANUSAMA voorgelegd zal worden.

Hoewel over de dan geformuleerde standpunten op dit moment nog weinig zinnigs valt te zeggen, mag verwacht worden, dat MANUSAMA een duidelijke uitspraak afgedwongen zal worden.

Een andere mogelijkheid is het bijeenroepen van een congres, waarop de nota besproken kan worden. Daarbij zal de stem van Assen en Bovensmilde dan zwaar tellen.

Naast bovengenoemde "politieke" reacties op de Molukken-nota, lijkt het niet onwaarschijnlijk dat e.e.a. ook zou kunnen leiden tot een reactie van meer gewelddadige aard als uiting van bepaalde onlustgevoelens. Hij baseerde dit op een tweetal aspecten:

1. Na de twee grote acties in 1975 en 1977 is men zich in Molukse kring op een breder politiek vlak gaan oriënteren en juist nu dit enige gestalte begint te krijgen, wordt in de nota de RMS-politiek tot nul gereduceerd. Men verliest daardoor alle grond onder de voeten.
2. Het emotionele karakter van de Molukker, daarbij vooral verwijzend naar de 21 Molukse jongeren, die gevangen zitten i.v.m. deelname aan de beide grote acties en de 6 doden, die in de trein bij De Punt gevallen zijn. De 21 gevangenen kunnen in ieder geval nog regelmatig bezocht worden, maar het afscheid van de zes is definitief. En deze zes zouden dan gevallen zijn voor een streven dat in genoemde nota niet erkend wordt.

verwachtte - op grond van wat hij zo hier en daar gehoord had - dat een eventuele reactie van gewelddadige aard in eerste instantie gericht zou zijn tegen de Nederlandse regering/staat, die uiteindelijk met de Molukken-nota gekomen is.

Daarnaast achtte hij het niet onmogelijk dat dit zich ook tegen de eigen leiders zou kunnen richten, maar dat zou dan tevens afhankelijk zijn van hun uitspraken en reacties op de nota.

ACD

1.376.563

datum

21 MARCH 1978

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.:

78/648

d.d.

20 MARCH 1978

Aan

: CFB

Betreft

: Molukken-nota - Zeeland.

Bijl.:

Op 30.1.1978 werd

het volgende vernomen.

De Molukkers in Zeeland hebben een vrij grote belangstelling getoond voor de zg. Molukken-nota. Hoewel de verwachtingen niet al te hoog gespannen waren, is het totaal afwijzen van steun aan of erkenning van het RMS-ideaal als zeer teleurstellend ervaren, zowel bij de oudere als de jongere Molukkers.

In dit kader worden de andere punten in de nota (huisvesting, onderwijs, pensioenen) momenteel evenmin als positief ervaren.

Men stelt echter wel duidelijk, dat het RMS-streven gewoon blijft bestaan, onverschillig of er nu wel of geen nota wordt gepubliceerd.

Over verdere reacties op de nota is moeilijk een voorspelling te doen, maar verwachtte wat dat betreft in Zeeland weinig problemen.

Men redeneerde daar eigenlijk zo, dat dit vooral door de Molukse leiders op het politieke vlak uitgevochten moest worden. Wat dat betreft zou MANUSAMA weleens een moeilijke periode tegemoet kunnen gaan.

Nota van de Nederlandse regering

Op 26 januari 1978 publiceerde de Nederlandse regering de nota betreffende de "problematiek van de Molukse minderheid in Nederland". In deze nota, die nog in het parlement moet worden behandeld, staat centraal de ontkenning op basis van historische feiten van het door de Molukkers geclaimde recht op zelfbeschikking.

Daartegenover stelt de regering, dat de Molukkers recht hebben op hun eigen identiteit en dat op een aantal beleidsterreinen verdergaande maatregelen ten behoeve van de Molukkers zullen worden genomen.

Het betreft hier onder meer:

- extra gelden voor het onderwijs aan Molukse kinderen;
- opvoering van het bouwprogramma van woningwetwoningen ten behoeve van de Molukkers;
- bijzondere maatregelen om de werkloosheid onder de Molukkers en in het bijzonder die onder de Molukse jongeren te bestrijden;
- aansporingen aan de lagere overheid om de Molukkers meer inspraak te geven op plaatselijk niveau.

Een belangrijke aankondiging in de Nederlandse regeringsnota was voorts, dat aan de grieven van de Molukse ex-KNIL militairen met betrekking tot hun pensioenrechten zou worden tegemoetgekomen.

Reacties op de regeringsnota

Afgezien van enkele voorlopige reacties hebben zowel de Molukse leiding als de achterban tamelijk gereserveerd gereageerd op de voor hen - politiek gezien - negatieve regeringsnota.

De algemene kritiek richtte zich in eerste instantie vooral op de procedure volgens welke de nota tot stand was gekomen. Men was van mening, dat de nota eenzijdig tot stand was gekomen en voorts, dat de Nederlandse regering het resultaat van het historisch onderzoek van de Commissie KÖBBEN had dienen af te wachten.

Voor wat betreft de inhoud van de regeringsnota heeft de Molukse samenleving tamelijk gelaten ondergaan dat de Nederlandse regering het beleid, dat al 27 jaar lang werd gevolgd, thans "zwart op wit" heeft verwoord. De in de nota voor de Molukkers positieve sociale/maatschappelijke punten werden gekenschetst als "doekjes voor het bloeden" en "pleister op de wonde".

Tegennota van Ir. MANUSAMA

Op 9 februari 1978 publiceerde Ir. MANUSAMA een door hem en zijn "kabinet" samengestelde tegennota, waarin hij de argumenten die de regering heeft gehanteerd en haar tot bepaalde conclusies heeft doen leiden, afwijst ja zelfs ongehoord acht. Tevens heeft Ir. MANUSAMA in zijn tegennota afstand genomen van de door de Nederlandse regering georganiseerde oriëntatierizen.

Ook de Badan Persatuan heeft zich teleurgesteld uitgelaten over de inhoud van de Nederlandse regeringsnota. Hoewel de Badan Persatuan zich realiseert, dat een aantal maatregelen in het vooruitzicht wordt gesteld die gericht zijn op het versterken van de eigen Molukse identiteit, vindt zij de nota toch een sfeer van "aanpassen" uitademen. De Badan Persatuan wil, na overleg met de achterban en in combinatie met het zogenaamde Molukse Inspraakorgaan, evenals Ir. MANUSAMA en zijn "kabinet" komen met een tegennota.

Het bekende Molukse euvel van onderlinge controverses en gebrek aan organisatievermogen heeft er ook nu weer toe bijgedragen, dat het aanvankelijke voornemen van de Badan Persatuan, om samen met Ir. MANUSAMA aan een tegennota te werken niet werd gerealiseerd en derhalve niet eensgezind naar buiten werd opgetreden.

ACD

1.380.347

datum 17 APR. 1978

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.:

78/854

d.d.

17 APR. 1978

Aan

: CFO

Betreft

: Regeringsnota

Bijl.:

Op 2-2-1978 werd

het volgende vernomen:

men:

In Assen en Bovensmilde is men nogal ontstemd over de Regeringsnota. Men vindt er geen ruimte meer voor discussie.

Deze mogelijkheden op het gebied van onderwijs, cultuur, huisvesting e.d. vindt men niet voldoende.

is van mening dat de fervente RMS-aanhangers zich niet zullen laten beïnvloeden door deze nota en/of beslissing van de Kamer. "De strijd gaat gewoon door".

had

vernomen dat de Cie

Köbben - na terugkeer van MANTOUW c.s. - met een tegennota uit zal komen, waarin o.a. staat vermeld dat het zelfbeschikkingsrecht van de Zuidmolukkers legaal is.

In dit verband sprak de wens uit dat de Maleise tekst die binnenkort van de Regeringsnota zal verschijnen in eenvoudige Molukse taal gesteld is, anders komt de klap voor de ouderen des te harder aan en is het een teken te meer dat de Nederlandse overheid er niets van snapt.

ACD

1.380.360
datum 17 APR. 1978

CO

b. _____ d. _____

C (CFO) nr.:

78/904

d.d.

17 APR. 1978

Aan : CFB

Betreft : Molukken-nota.

Bijl.:

Op _____ werd _____ het volgende vernomen.

Het officiële standpunt van het kabinet MANUSAMA, dat op 29 januari j.l. in vergadering bijeen is geweest, over de zgn. Molukken-nota luidt op dit moment, dat men de nota nog "in beraad" heeft en dat er nog geen conclusies uit getrokken zijn.

Het officieuze standpunt werd door _____ niet met zoveel woorden naar voren gebracht. Uit zijn opmerkingen kon het volgende worden gedestilleerd.

In het kort:

De Nederlandse regering tracht met deze nota haar verantwoordelijkheid t.a.v. het Molukse volk af te kopen door het verstrekken van een aantal sociale voorzieningen, terwijl het wezenlijke van de zaak - de RMS - van de tafel wordt geveegd.

Enkele commentaren:

- Er wordt vanuit gegaan, dat door de Nederlandse regering de gronden, waarop zij het niet erkennen van de rechtmatigheid van de RMS-proclamatie en het niet erkennen van het recht op zelfbeschikking baseert, onvoldoende "hard" gemaakt kunnen worden.
- Het erkennen van een eigen Molukse identiteit wordt aangemerkt als zijnde in strijd met bv. het onderwijsprogramma (speciaal m.b.t. het onderwijs in de Nederlandse taal) en het huisvestingsbeleid (geen uitbreiding van bestaande wijken of het stichten van nieuwe).

Noot: Hierover werd opgemerkt "een fraai staaltje van kolonialisme: Wij weten wel wat goed voor jullie is."

- Over de betaling van achterstallige pensioenen bestaan d nodige twijfels. Wanneer en op welke wijze zal hier uit-

- voering aan worden gegeven, nu juist in deze tijd alom gesproken wordt over bezuinigingen (sociale uitkeringen, etc.), omdat de economische situatie minder gunstig is.
- De term "culturele minderheid" is tegen de achtergrond van het RMS-ideaal niet zo goed gevallen.
 - Men heeft zich afgevraagd, waarom er bij het opstellen van de nota geen Molukkers zijn ingeschakeld. De Nederlandse Molukkenkenners, die als adviseur aan de nota hebben gewerkt worden niet hoog ingeschat. "Voor de salarissen, die daarvoor betaald worden moeten er toch wel "betere" te krijgen zijn.
 - De commissie KÖBBEN zal - vermoedelijk nog deze week - met een tegennota komen.
 - Ook MANUSAMA zal (na MANTOUW en MUAL) met een reactie komen, later wellicht gevolgd door een Molukse regeringsverklaring.
- Tijdstippen en inhoud zijn nog niet bekend, maar dit wordt wel gezien als een moeilijke zaak voor MANUSAMA, aangezien de reacties van de jongeren toch voor een deel ook zullen afhangen van de reacties van de leiders.
- Voorlopig nog maar even aanzien hoe de kamerdebatten zullen verlopen en waar de commissie KÖBBEN mee komt.

Voorzover bekend, is er van de zijde van de Badan Persatuan op de nota nog niet gereageerd.

ACD

1303611

datum

09 MEI 1978

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.: 78/1130

d.d.

09 MEI 1978

Aan : CFB

Betreft : Molukken-nota

Bijl. :

Op 2-2-1978 werd

het volgende ver-

nomen:

In Barneveld zijn de reacties van Molukse zijde op genoemde nota niet al te positief geweest. Er heerst een gevoel van teleurstelling over het niet erkennen/steunen van het RMS-streven.

Over de andere punten in de nota genoemd wordt niet of nauwelijks gesproken.

Het komt als waarschijnlijk voor, dat deze nota nog wel de nodige reacties van Molukse zijde zal oproepen, daarmee doelend op acties van gewelddadige aard. Hij verwacht deze dan niet zo zeer uit Barneveld; Vaassen lijkt hem wat dat aangaat waarschijnlijker.

Binnenkort zal er in Barneveld een vergadering over de nota worden gehouden. Dit zal vrijwel zeker plaatsvinden in het concertgebouw aldaar.

ACD

1.384.933

datum 22 MEI 1978

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.: 78/1369

d.d.

22 MEI 1978

Aan : CFB

Betreft : Nota van Zuidmolukkers

Bijl.:

Op 30-3-1978 werd
het navolgende vernomen:

Sinds de publicatie van de (Ned.) nota inz. de problematiek van de Zuidmolukkers beseffen steeds meer jongeren, dat het streven naar een RMS een irriële zaak betreft en dit ook altijd zo geweest is, en dat de Molukse leiders, dit ook altijd hebben geweten. Dit houdt tevens in, dat figuren als MANUSAMA en METIARY het volk hebben bedrogen, naar de opvatting van deze jongeren. Het wordt dus tijds hen ter verantwoording te roepen.

Deze geluiden zijn vooral op te vangen in Vaassen, maar ook in het Noorden z.a. te Assen, Hoogkerk, Marum.

ACD

1.309.417

datum

22 JUN 1978

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.: 78/1616

d.d. 21-6-78

Aan : CF

Betreft : Reactie tegennota MANUSAMA

Bijl.:

Op 8-3-1978 werd van
navolgende vernomen:

het

De jongeren te Assen hebben kritiek op MANUSAMA omdat hij als het ware op eigen houtje de tegennota produceerde. Hieruit meent men te kunnen opmaken dat MANUSAMA nog steeds dictatoriaal regeert. Men vindt dat het resultaat van een volkscongres, de inhoud van de tegennota had moeten bepalen.

ACD 1.392.009

datum 13 JULI 1978

CO

b. _____

d. _____

C (CFO) nr.: 48/1024

d.d. 13-7-78

Aan :

Betreft : Persconferentie van MANUSAMA

Bijl. :

Op 28-2-1978 werd van
het volgende vernomen:

Op donderdag 9 februari heeft _____, tijdens de persconferentie van MANUSAMA over zijn tegennota, Ds. METIARY gepolst over zijn mening over deze nota. Bekend is dat METIARY naar buiten toe de indruk heeft gewekt achter deze tegennota te staan. Tegenover _____ verklaarde hij echter dat hij vond dat deze tegennota te overhaast tot stand was gekomen. Zelf (en met hem het BP-bestuur) had hij liever gehad, dat MANUSAMA en zijn kabinet pas op het komende congres tezamen met het BP-bestuur een tegennota had gepubliceerd.

MANUSAMA was het hier niet mee eens.

"Commentaar op het politieke gedeelte uit de nota moet zo snel mogelijk gegeven worden", aldus MANUSAMA, "het sociaal-maatschappelijke gedeelte behandelen jullie later maar".

Verschillende Molukse (RMS) semi-intellectuelen hebben tegenover _____ uitgelaten de tegennota erg zwak en tegenstrijdig te vinden.

ACD 1399.239.

datum 11 SEP. 1978

CO

b. _____ d. _____

C (CFO) nr.: 70/2474

d.d. 8 SEP. 1978

Aan : CFB

Betreft : Zuid-Molukken-nota / Parlementaire enquête

Bijl.:

Op 7-8-1978 werd van
het volgende vernomen:

Naar de mening van Ir. MANUSAMA, heeft de Nederlandse Regering m.b.t. de Molukken-nota van 26 januari j.l. niet alle historische documenten openbaar gemaakt, doch slechts datgene wat de Regering gebruiken kon. Een ander bezwaar inzake de Molukken-nota (en mede verband houdend met het bovenstaande) is, dat de publicatie een verkeerde voorstelling van zaken geeft.

Op deze gronden heeft MANUSAMA, besloten een brief naar de Tweede Kamer te zenden, met het verzoek een Parlementaire enquête te houden. De pers zal eveneens in kennis worden gesteld.

Vragen gesteld door leden van de Kamer, met de daarop door de Regering
gegeven antwoorden

606

Vragen van de leden **Beckers-de Bruijn** en **Waltmans** (beiden P.P.R.) over de voorbereiding van de beleidsnota Zuid-Molukkers (Ingezonden 26 januari 1978)

1

Is het waar, dat de regering het Molukse Inspraakorgaan en de Gemengde Commissie Zuid-Molukkers Nederlanders nauwelijks of niet heeft betrokken bij de voorbereiding van de Beleidsnota Zuid-Molukkers in Nederland, zulks ondanks het feit dat deze instanties in 1975 door de regering werden ingesteld om te adviseren over Molukse zaken?

2

Is het bovendien waar, dat de voorzitter van het Molukse Inspraakorgaan drs. F. Muai vooraf inzage in de Beleidsnota heeft gevraagd en heeft verzocht aanwezig te mogen zijn bij de persconferentie, die bij de presentatie van de Beleidsnota wordt gegeven en dat deze beide verzoeken door het Ministerie van Binnenlandse Zaken zijn afgewezen?

3

Is het waar, dat Indonesische autoriteiten wel vooraf op de hoogte zijn gesteld van de inhoud van de beleidsnota? Welke is hun invloed op de inhoud ervan geweest?

4

Welke overwegingen hebben de Regering tot deze handelwijze gebracht?

Antwoord

Antwoord van Minister **Wiegel** (Binnenlandse Zaken). (Ontvangen 1 februari 1978)

1

Ja. Bij het opstellen van de nota zijn gesprekken gevoerd met de Commissie van Overleg Zuid-Molukkers/Nederlanders en het Inspraakorgaan Welzijn Molukkers over een zestal onderwerpen. Daarbij is nader overleg over de nadere invulling en uitwerking van de in de nota gepubliceerde hoofdlijnen van beleid toegezegd. Ter nadere toelichting zij verwezen naar de «Inleiding» van de regeringsnota «De problematiek van de Molukse minderheid in Nederland» (blz. 7 en 8), die op 26 januari 1978 aan de voorzitter van de Tweede Kamer is gezonden.

2

Ja. Zoals sub 1 reeds is opgemerkt is het Inspraakorgaan Welzijn Zuid-Molukkers, waarvan de heer drs. F. Muai voorzitter is, gehoord over een zestal onderwerpen uit de nota (zie blz. 8). De nota is in de loop van de middag van 26 januari 1978 bij de heer drs. F. Muai per koerier thuisbezorgd, evenals bij een aantal andere vooraanstaande leiders van de Molukse gemeenschap.

De heer drs. F. Muai heeft op 26 januari herhaaldelijk gevraagd bij de persconferentie aanwezig te mogen zijn. Hem is terzake geantwoord dat

- de persconferentie slechts voor journalisten werd belegd;
- hij niet te boek stond als journalist;
- ook andere vooraanstaande Molukse leiders zouden moeten worden uitgenodigd indien hij zou worden toegelaten.

Ik vond derhalve geen grond om de heer drs. F. Muai toe te laten.

3

Neen. Noch door mijn ambtgenoten, die bij het opstellen van de nota betrokken waren, noch door mij zijn de Indonesische autoriteiten direct of indirect vooraf op de hoogte gesteld van de inhoud van de regeringsnota. Van enige beïnvloeding door de Indonesische autoriteiten is dus geen sprake. De Indonesische ambassadeur, die in het kader van een kennismaking met het nieuwe kabinet toevalligerwijs op 26 januari 1978 zijn opwachting bij mij maakte, heeft toen ook tegenover mij ontkend bekend te zijn met de inhoud van de nota.

4

Gezien het antwoord op vraag 3 is deze vraag niet van toepassing.

Zitting 1978-1979

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door leden van de Kamer, met de daarop door de Regering
gegeven antwoorden

617

Vragen van het lid **Wessel-Tuinstra** (D'66) over uitvoering van maatregelen ten behoeve van de Molukse gemeenschap, (Ingezonden 12 januari 1979)

1
Heeft de Minister kennis genomen van het artikel «Regeringsplannen nog niet ingevuld» in het Weekblad van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten van 5 januari 1979, waarin wordt gesteld dat de beleidsvoornemens van de Regering, zoals aangegeven in de regeringsnota «De problematiek van de Molukse minderheid in Nederland» nog steeds op invulling wachten, met name wat betreft het gemeentelijk niveau?

2
Kan de Minister in zijn functie van coördinerend bewindsman meedelen of dit inderdaad het geval is en, zo ja, wat van deze vertraging de reden is en, zo nee, welke concrete beleidsvoornemens op het gemeentelijk vlak inmiddels ten uitvoer zijn gebracht?

3
Op welke wijze is (b.v.) uitvoering gegeven aan de door deze Kamer aangenomen motie¹ inzake een onderzoek naar de huisvestingsbehoeften en -wensen van de Molukse gemeenschap in Nederland?

4
Hoe verloopt de in de nota (blz. 43) aangekondigde overdracht van woningen van de Dienst der domeinen aan gemeenten en plaatselijke woningverenigingen, met name in de gemeenten

Opheusden, Hapert, Tiel en Krimpen a/d IJssel, waar de overdracht al geruime tijd «op korte termijn» te verwachten zou zijn («Marinjo», november 1978)?

5
Kan de Minister meedelen, in hoeverre de zogenaamde voorkeursregeling voor woningen in de woningwetsfeer ook van toepassing kan worden verklaard voor Molukse ingezetenen?

6
Is het waar, dat een deel van de uitvoering van bovengenoemde plannen afhankelijk is van nadere invulling in gemeenschappelijk overleg tussen het Rijk en een delegatie van de 60 gemeenten met een Moluks bevolkingsbestanddeel?

7
Waarom is te wijten, dat een tweede gesprek in deze serie eerst de komende maand zal plaatsvinden?

8
Op welke wijze heeft de Minister via dit overleg het tot stand komen van plaatselijke overlegorganen Molukkers-Nederlanders, zoals aangekondigd in de nota, bevorderd?

Zijn hiervoor reeds financiële middelen ter beschikking gesteld of richtlijnen uitgegaan?

9
Is de Minister bereid, de resultaten van het in vraag 9 bedoelde overleg aan de Kamer mee te delen?

10
Kan de Minister meedelen hoe de eventuele extra kosten voor de betrokken gemeenten worden betaald?

Ontvangen de gemeenten daartoe een speciale uitkering uit het Gemeentefonds?

¹ Kamerstuk 14 915, nr. 18.

Antwoord

Antwoord van Minister **Wiegel** (Vice-Minister-President, Minister van Binnenlandse Zaken), mede namens de Ministers van Financiën, van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. (Ontvangen 29 januari 1979)

1
Deze vraag wordt bevestigend beantwoord.

2
Zoals ook uit het artikel «Regeringsplannen nog niet ingevuld» blijkt, zal die invulling vooral door de gemeenten moeten geschieden. Het is mij bekend in hoeverre gemeentebesturen die daarmee te maken hebben de ernst van de problematiek onderkennen en in hun beleid met de aanwezigheid van Molukse ingezetenen rekening houden. Ik beschik evenwel niet over aanwijzingen waaruit kan blijken dat niet met voortvarendheid door deze gemeentebesturen aan de concretisering van een en ander wordt gewerkt.

3
Door de Staatssecretaris van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening is aan de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk verzocht de adviescommissie onderzoek culturele minderheden (ACOM) in te schakelen bij het in deze vraag bedoelde onderzoek. De Minister van CRM heeft op 2

januari jl. de ACOM om advies gevraagd inzake de technische mogelijkheden omtrent zo'n onderzoek.

4

De overdracht van woningen van de Dienst der domeinen aan gemeenten en woningbouwverenigingen verloopt bevredigend. Door een zorgvuldig proces van overdracht, waarbij de huurders worden betrokken, wordt getracht een zo goed mogelijke woonsituatie te creëren. Zorgvuldigheid prevaleert daarbij boven haast.

In de gemeenten Opheusden, Nijmegen (wijk De Hatert) en Tiel is reeds een beheersoverdracht gesloten. De juridische overdracht van de eigendom zal plaatsvinden zodra de goedkeuring van de betrokken hoofdingenieur-directeur voor de Volkshuisvesting (H.I.D.) met betrekking tot een eventueel renovatieplan en de financiële aspecten wordt ontvangen.

Voor Nijmegen en Tiel moet nog een renovatieplan worden opgesteld. In Nijmegen is daarover contact met de vijkraad, in Tiel is reeds een hearing met de bewoners van de wijk georganiseerd over zo'n plan.

Voor wat betreft Krimpen a/d IJssel kan ik u mededelen dat zojuist de toestemming van de hoofdingenieur-directeur op het renovatieplan en de huurconsequenties daarvan is afgegeven. Een overdracht is binnen enkele weken te verwachten.

5

De zogenaamde voorkeursregeling voor woningen die in de woningwet-sfeer worden gebouwd is mede van toepassing voor Molukse ingezetenen.

6

Tussen de meest betrokken Ministers en het Bestuur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft in maart 1978 een gesprek plaatsgevonden. Een verslag daarvan is naar de Tweede Kamer gezonden. Toen is afgesproken dat de Regering nog een volgend gesprek met de VNG zou hebben naar aanleiding van de definitieve reactie van de VNG op de regeringsnota.

7

Het werd door de Regering zinvol geacht en zijdens de VNG werd dat - informeel - beaamd dat zo'n gesprek zou plaatsvinden nadat de Kamer zich had uitgesproken over de regeringsnota én de ideeën van de Regering wat nader zouden zijn uitgewerkt. Na afloop van het debat in de Tweede Kamer is met de VNG afgesproken dat het gesprek in de eerste maanden van 1979 zou plaatsvinden; een afspraak daarvoor is inmiddels gemaakt.

8

Het overleg in deze vraag bedoeld heeft nog niet plaatsgevonden. Het is mij overigens bekend dat in vele gemeenten een goed overleg tussen gemeentebestuur en de plaatselijke Molukse gemeenschap plaatsvindt. Een regeling om gemeenten die voorzieningen treffen om tot een geregelde inspraak voor Molukse ingezetenen te komen, een financiële tegemoetkoming te verstrekken kan binnenkort worden verwacht. Daarvoor zijn gelden op de begroting van Binnenlandse Zaken uitgetrokken. Het ligt zeker niet in mijn bedoeling om de gemeenten voor te schrijven op welke wijze zij die inspraak moeten realiseren.

9

Indien daartegen geen bezwaren van de zijde van de VNG rijzen ben ik gaarne bereid de resultaten van het gesprek met de VNG aan de Kamer mee te delen.

10

Het Gemeentefonds kent geen speciale uitkering aan gemeenten die Molukse inwoners hebben. Bij de vaststelling van de hoogte van de uitkeringen uit het Gemeentefonds wordt rekening gehouden met het totaal der behoeftes aan financiële middelen van de gemeenten, en daarmee impliciet met de uitgaven voor de betrokken bevolkingsgroep. Daarnaast wordt er door middel van een aantal specifieke uitkeringen op de gemeentelijke problematiek ingespeeld.